

Fenix
Heilig Avondmaal 17 oktober 2010
Lucas 18 en Romeinen 8

Zusters en broeders,

De maaltijd die wij vandaag vieren heeft oude papieren. We nemen aan dat 3400 jaar geleden een aantal Israëlische families onderweg in de woestijn het wonder van het 'manna' te zien kregen.

Na de morgendauw bleef er een wonderlijk voedsel liggen dat hen de dag in de woestijn doorhielp. Bijbelwetenschappers nemen aan dat het om een stuk of vijftien grote families ging, wellicht een groep zo groot als wij. Jong en oud, onderweg naar het beloofde land.

Het manna is één van de tastbare goddelijke aanwijzingen aan Israël dat het leven gericht moet zijn op het leven en niet op de dood. Hetzelfde geldt voor de maaltijd van de Heer. Het is brood en wijn ten leven. Toekomstgericht. Hoopvol.

Het leven en de dood houd ik jullie voor: Kies dan het leven, zegt God. Kies dan het leven. Niet altijd zo gemakkelijk. Onze levensreis is namelijk niet zonder risico. Veel van wat we meemaken, ons overkomt of ons aangedaan wordt heeft met dood te maken.

In mijn leven ook. Ik had deze zondag eigenlijk bewust vrijgehouden, omdat 17 oktober de sterfdag van mijn moeder is.

17 oktober 1978, de meest verschrikkelijke dag in mijn leven. Op 17 oktober blijf ik het liefst binnen, de gordijnen dicht, alleen. Wat een afschuwelijke ervaring. En wat heb ik vanaf mijn vijftiende geworsteld met de dood, die ons het leven afpakt. Ik ben me kapot geschrokken destijds. En wat heb ik God vaak verweten, dat de hemel zweeg in de jaren daarna.

Jarenlang worstelde ik met die trouwtekst van mijn ouders: Romeinen 8, 28: Dat God alles doet meewerken ten goede.

Vier weken terug had ik in de vrijdagnacht een droom. Ik zag mijn moeder en mijn vader, samen in de vertrouwde huiskamer. Ik raakte hen aan, zoals ik als kind altijd deed, en tot mijn vreugde had mijn moeder

geen pijn meer. Ik was heel rustig die nacht, het deed me bijzonder goed, het troostte mij. Ik voel de afgelopen weken iets van genezing op mijn woestijnreis.

In mijn droom was er geen enkele behoefte meer aan waarom-vragen. Deze ene aanwijzing van 'boven' deed mijn protest verstommen. Wij worden de ganse dag gedood, zegt Paulus, anders gezegd: De dood is overal om ons heen, u en ik, met al onze gedenkdagen, met verwondingen in onze ziel om het verlies van een dierbare, we weten het wel, het is een riskante levensreis, maar wij zegevieren, dankzij hem die ons heeft liefgehad.

De maaltijd die wij vieren heeft deze zelfde innerlijke kracht: In de eucharistie kunnen wij ervaren, dat ons vragen en protest over de risico's en verwondingen van dit leven tot rust gebracht worden. En ik hoop dat u daarvan straks iets zult ervaren. Dat u in brood en wijn voelt dat niets je kan scheiden van de liefde van God.

Gemeente, de Schriften zeggen ons twee dingen: Kies voor het leven, met andere woorden: Leef het leven gericht op het leven en niet op de dood. En ten tweede: Probeer richting te geven aan je leven. En wat dat laatste betreft, over de richting van ons leven, zegt Jezus: Blijf bidden en geef de moed niet op. In een gelijkenis maakt Jezus duidelijk dat God niet als een geïrriteerde rechter zit te wachten omdat wij mensen zo zitten te protesteren over de risico's van het leven. Nee, God verschaft recht aan wie dag en nacht tot hem roepen.

Met andere woorden: Wij hoeven ons leven niet constant te leven in de verdrietstand, of in de proteststand, of in de houding van ik geloof het wel. Het is mogelijk om biddend te leven, dat is wel hard werken in mijn ervaring, maar het is mogelijk om biddend te leven.

En om dat te kunnen en om dat te doen is één ding onmisbaar en dat is GELOOF.

Jezus beseft dat ook en eindigt de gelijkenis met een vraag: Als de Mensenzoon komt, zal hij dan geloof vinden op aarde?

Geloof is hier zeker niet bedoeld als mening of overtuiging, maar Jezus spreekt over geloof als een innerlijke gezindheid van vertrouwen. Vertrouwen dat niets je kan scheiden van Gods liefde, wat er ook gebeurt.

Als ik het wat abstracter zeg dan is het het verschil tussen: Geloven dat er een god is en: Geloven dat God er voor je is.

Ik hoorde vorige week in Duitsland een hoogleraar uit Zürich uitleggen, dat er in de westerse gesecculariseerde samenleving een ommekeer is: Dat steeds meer mensen geloven dat het zinvol zou kunnen zijn om te stoppen met het niet geloven in het bestaan van God.

Maar laat de viering van deze maaltijd voor ons vooral niet in dat abstracte blijven hangen.

De vraag van Jezus is niet abstract of filosofisch.

Zal de Mensenzoon geloof vinden bij zijn wederkomst?

Dit is een gewetensvraag aan de mensheid, die nog teveel de voorkeur geeft aan de vechstand, of de proteststand of een leven dat zich verliest in teleurstelling en bitterheid.

Het is een gewetensvraag die de mens naar binnen doet kijken, in eigen ziel en hart: En of daar vertrouwen en liefde wonen.

Laten wij ons hart openen voor het wonder van deze maaltijd: Na de morgendauw blijft brood en wijn voor ons achter, een goddelijke gave om ons te helpen, om het leven te leven, de moed niet te verliezen, te blijven bidden.

Moge het ons sterken en troosten.

Ik hoop dat u het voelt en proeft, hier, vandaag:

Dat niets ons kan scheiden van de liefde van God.

AMEN

Verkondiging: Voor wie God liefhebben draagt *alles bij aan het goede.*

Zondag 24 juli 2005 Talma Sionberg Dokkum

Zusters en broeders,

Op het leesrooster staan vandaag deze woorden uit de Romeinen-brief.
En deze bijbelverzen brengen mij weer terug naar mijn vader en moeder.
Toen ik hier vorige maand werd bevestigd als predikant heb ik verteld over de vroege dood van mijn moeder en de gevolgen die dat voor mij had gehad.
Op haar begrafenis preekte de dominee over de trouwtekst van mij ouders en dat is Romeinen 8 vers: in de oude vertaling: *God doet alle dingen meewerken ten goede, voor hen die God liefhebben.*

En ik moet u zeggen: Ik heb geworsteld met die bijbeltekst. Ik weet nog hoe ik destijds bij de begrafenis van mijn moeder zo boos werd, toen ik deze bijbeltekst hoorde. God doet alle dingen meewerken ten goede. En ik dacht: Hoe kan nou de dood van mijn moeder iets goeds zijn? Ik begreep er helemaal niets van.

Maar in de latere jaren, toen ik theologie ging studeren en toen ik zelf preken ging maken, toen ben ik anders over dit vers gaan denken. Ik ontdekte dat het niet zomaar een losse flodder van Paulus is, maar dat dit bijbelvers gezien moet worden in de context van het hele hoofdstuk 8 van de Romeinenbrief. En dat achtste hoofdstuk gaat in zijn geheel over, wat Paulus noemt, het leven door de Geest.

Voor Paulus zijn er twee soorten leven: Leven vanuit de natuur en in zonde, en leven vanuit de Geest van God. En die twee stelt hij radicaal tegenover elkaar. Heel radicaal, want hij zegt bijvoorbeeld: *De natuur brengt de dood, maar de Geest brengt leven en vrede.*

Dat is wel erg zwart/wit: de natuur brengt dood, de Geest brengt leven.
Maar het is voor Paulus ook een radicale ommekeer geweest, toen hij zich bekeerde en dienstknecht werd van God. Het leven van Paulus speelde zich eerst af in zonde en natuur en na zijn bekering leefde Paulus volledig door de Geest.

Maar wat is dat: Leven door de Geest?
De Geest is een bevrijdende kracht die in ons woont. En dat hebben we te danken aan Jezus. Die heeft ons die bevrijdende Geest geschonken.
Paulus zegt: Jullie hebben de Geest gekregen, zodat jullie niet meer als slaven hoeven te leven, maar als vrije mensen, die God kunnen aanroepen.

En dan ben ik bij het begin van onze schriftlezing van vandaag, daar staat:
De Geest helpt ons in onze zwakheid.

Dat is mooi. Daar hebben we wat aan, hier in het ziekenhuis en het verpleeghuis:
De Geest helpt ons in onze zwakheid.
Als ik dat mag vertalen naar onze tijd: God weet van onze kwetsbaarheid en onze zwakke plekken. En zijn Geest van liefde wil ons in de eerste plaats daar behulpzaam zijn.

De Geest helpt ons in onze zwakheid. En dat hebben we zo nodig. Want onze zwakheid is niet waar we nou mee te koop lopen. Als iemand je vraagt waar je trots op bent dan heb je het niet

over je zwakheden. En soms schamen we ons zelfs voor datgene waarin we ons zwak voelen. Schamen we ons voor onze ziekte, schamen we ons voor lichamelijke beperkingen en afhankelijkheid. Schamen we ons ervoor dat je jezelf niet meer kunt wassen of voeden, en dat een ander dat moet doen.

Maar één van de belangrijkste redenen dat Jezus in de wereld kwam, was omdat God onze zwakheid te hulp wilde komen. En dat gebeurt nog iedere dag. De Geest van God helpt ons alle schaamte voorbij. Door de handen van de verpleging die je aanraken, raakt God je aan. *De Geest komt onze zwakheid te hulp.* Geweldig.

Maar nu weer terug naar die radicale tweedeling die Paulus aanbrengt: De natuur die dood en de Geest die levend maakt. Paulus voelde na zijn bekering dat hij zijn oude natuur achter zich had gelaten.. Hij was echt een nieuw mens geworden, levend uit de Geest. En vanuit die zekerheid kan Paulus zeggen, dat voor wie God liefhebben alles meewerkt ten goede.

Wat een enorm vertrouwen spreekt er uit die woorden.
Hoe groot is je vertrouwen als je van jezelf kunt zeggen dat zelfs ziekte en beperking uiteindelijk kunnen meewerken ten goede. Dan moet je sterk in je schoenen staan. Maar zo staat het er wél.
God doet alle dingen meewerken ten goede, voor hen die God liefhebben.

Het is een hoog woord dat wij hier ontvangen, gemeente.
Een hoog woord, dat Gods goedheid onverwoestbaar sterk is.

En ikzelf, als ik nu dit bijbelvers lees, ikzelf heb de boosheid achter me gelaten die ik voelde toen die jonge dominee destijds de rouwdienst van mijn moeder leidde. Toen kon ik niet verdragen dat iemand zei dat God goed is. Maar die oude natuur heb ik achter me kunnen laten.

Maar ik zal ook niet gemakkelijk zeggen, dat alles wel goed komt als je maar van God houdt. Dat is me te simpel. Daarvoor is het leven te weerbarstig en te moeilijk. Maar ik geloof dat Gods goedheid zo groot is dat Hij alles kan laten meewerken voor zijn goede toekomst. En dat geeft houvast.

Verleden week las ik op de scheurkalender de spreuk van de dag, en die gaat ook over het woordje goed. De spreuk zegt:
Het gaat er niet om dat u het goed hebt, maar dat er goeds gebeurt door u.

Dat is ook behoorlijk radicaal: Het gaat er niet om dat u het goed hebt, maar dat er goeds gebeurt door u. Maar ten diepste vind ik het een spreuk die heel goed bij Romeinen past. Want het is eigenlijk het gebod der naastenliefde.

En hier horen we een opdracht die u en ik meekrijgen vandaag. Als ik alleen maar bezig ben met de vraag of ik het goed heb of niet, dan ben ik egoïstisch. Maar als ik beseft dat er goeds door mij kan gebeuren, dan gaat het automatisch met mijzelf ook goed.

Dit is ook een opdracht voor u hier in het verpleeg- en ziekenhuis. Door ziekte en beperking kun je heel erg met jezelf bezig zijn, heel begrijpelijk, maar vergeet niet, dat je ook nu iedere dag nog zoveel goeds kunt doen, voor de mensen om je heen. En ook al woon je al jaren hier,

gescheiden van je geliefden, bedenk dat je hen goed kunt doen, iedere dag, in je gebed en in je gebaren naar hen toe, als ze je komen bezoeken.

Natuurlijk is het belangrijk dat je jezelf goed voelt, en we moeten ook goed op onszelf passen, maar wij zijn daarnaast ook instrumenten in Gods rijk, die in kleine dingen eraan mogen meehelpen dat alles meewerkt ten goede.

Spreek daarom de komende week eens een goed woord aan iemand die je verzorgt.

Laat een gebaar van liefde zien de komende dagen aan je mede-patienten.

Laat iets goeds gebeuren door de ander zijn eigenaardigheden te vergeven.

En: Wees goed met God.

In je gebed. In de stilte.

Wees goed met God.

Want Hij draagt je leven.

AMEN

Meditatie bij de bevestiging van ambtsdragers zondag 2 juni 1996 St. Vitus Stiens

schriftlezing: ROMEINEN 8, 1-17

Gemeente van Jezus,

Ambtsdragers komen en gaan. Lieve mensen uit onze gemeente, die met de moed der hoop taken verrichten, om de gemeente te helpen in haar bestaan, in haar zorgen en in haar feesten.

En we zijn blij als kerkeraad, dat nieuwe ambtsdragers bereid zijn gevonden om dat werk voort te zetten. Het is een dankbare taak, maar niet altijd een eenvoudige taak.

Van ambtsdragers die aftreden hoor ik vaak, dat ze met genoeg hebben gewerkt in de kerkeraad. Het was geen weg zonder hobbels en problemen, maar het ambt heeft hen ook veel gegeven: Nieuwe ervaringen, zaken aanpakken die je eerder niet zou hebben gedurft. Maar vooral ook alles wat je van elkaar leert in het kerkewerk.

Het is een grote uitdaging voor de raad van de kerk, om de gemeente voor te gaan, in het stoffelijke en in het geestelijke, in de vaste hoop dat er zegen op zal rusten.

Paulus bevindt zich momenteel in Efeze, waar hij te gast is bij de gemeente van Jezus. Een gemeente niet zonder zorgen en noden, maar wel een kleine gemeente met hoop. En Paulus heeft ook voldoende hoop om grootse plannen te maken. Hij heeft zich voorgenomen om het evangelie te brengen in het hart van romeinse rijk, in de stad Rome. En zijn plan is, om dan vandaar verder te reizen naar Spanje, met de blijde boodschap. Maar verder dan Rome is Paulus niet gekomen.

Vanuit Efeze schrijft Paulus een uitvoerige brief naar de christenen in Rome. Een brief die voor velen christenen een houvast is geweest, in woorden als: Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus. Maar tegelijk ook een brief, waar velen op afgeknapt zijn, vanwege de soms veel te eenzijdige en tijdgebonden opvattingen van Paulus.

Wij horen de omstreden woorden van Paulus vaak aan, zoals een puber de woorden van zijn ouders aanhoort. Ergens realiseer je wel dat je vader of moeder het bij het rechte eind hebben, ergens voel je wel, dat ze het beste met je voor hebben, maar tegelijk irriteert het je dat je terechtgewezen wordt.

Ergens realiseer ik mij, dat Paulus het beste met je voor heeft, maar zijn woorden roepen irritatie op. Maar we moeten Paulus ook recht doen en dan moeten we deze vergelijking ook verder doortrekken en zeggen: Zoals een vader liefdevol zijn kind probeert de weg te wijzen, met zachte drang, zo probeert Paulus met zachte en harde drang die nieuwe christelijke gemeentes de weg te wijzen.

Je zou bij wijze van spreke kunnen zeggen, dat Paulus alles in het werk stelt om de jonge kerk van Jezus door de puberteit heen te helpen. En hierin ligt ook de reden, dat Paulus in later eeuwen door de kerk zo vaak is misverstaan en zijn woorden verdraait tot starre dogmatieken.

Dit alles laat natuurlijk onverlet, dat Paulus spreekt in volwassen taal tegen volwassen mensen. Maar vanuit zijn vaderlijke gevoelens voor de kerk, wil Paulus de jonge kerk helpen om in de vrijheid van het geloof, in de vrijheid van de Heilige Geest, maar tegelijk met grote verantwoordelijkheid in de wereld te werken aan geloof, hoop en liefde.

Om dit duidelijk te maken, gebruikt Paulus strakke tegenstellingen. De zonde van het vlees, tegenover de vrijheid in de Geest. De wet van zonde en dood en daartegenover de wet van de Geest des levens.

Ik denk heel vaak: Ergens moet er in Paulus een frustratie zitten, die je steeds weer op de achtergrond hoort, een frustratie, die hem zo vaak met afkeuring doet spreken over lichamelijkheid. Een diep besef van de ellende van dit tijdelijke bestaan, een diep besef van de sterfelijkheid van ons lichaam. Het klinkt er steeds weer in door.

Maar het is gekoppeld aan een intens verlangen naar een nieuw rijk, naar een nieuwe orde, naar een nieuwe wereld, waarvan de sporen zichtbaar worden in die jonge kerk. Paulus heeft als een van de besten begrepen, dat de jonge kerk gebaat is bij één bron, en dat is de hoop! Zoals een vader wil dat zijn kind hoopvol de toekomst tegemoet gaat.

En tot zijn grote schrik bemerkt Paulus, dat bijvoorbeeld de jonge gemeenten van Kollose en Efeze hun hoop zoeken in het voortbestaan van hun eigen gemeente. En nu Paulus in Efeze is, vanwaar hij de brief aan Rome schrijft, nu maakt hij hen ook duidelijk, dat zij hun hoop niet moeten vestigen op hun eigen groep, maar op hun Heer.

En dan ben ik bereid om Paulus woorden te horen en te verstaan vanuit de hoop. En dan kan er in mijzelf de bereidheid ontstaan, om het leven te zien vanuit de hoop.

Wij kunnen ons hart ophalen aan het diepe geloof van Paulus, dat in Jezus Christus een nieuwe toekomst zich heeft geopend. Wij kunnen met Paulus meebeleven dat Vader, Zoon en Geest garant staan voor een hoopvol bestaan. Dat bedoeld Paulus als hij keer op keer zegt, dat wij moeten leven 'in Christus'. Hij wil ermee zeggen, dat we open moeten staan voor de Geest van Pinksteren. 'Want allen die door de Geest Gods geleid worden, zijn kinderen van God.'

Als gemeente en als ambtsdragers zouden we eigenlijk niet in de fout moeten vallen zoals in Kollose en in Efeze. Wij moeten niet onze hoop vestigen om onze eigen gemeente; op de goede sfeer, op het vele werk dat verzet wordt, of op onze goede daden. Maar wij worden door Paulus opgeroepen om onze hoop te vestigen op de Heer zelf.

Zo gaan ambtsdragers immers op pad. Niet met een hoop, die gevestigd is op eigen woorden en daden, zeker ook niet met de moed der wanhoop, maar met de hoop in Christus, de Heer die een nieuw begin heeft gemaakt.

Hoe zou je in Godsnaam ook anders ambtsdrager kunnen worden, als je niet zou geloven, dat de Heer van de kerk je bron is?

De ambtsdrager doet zijn of haar werk niet vanuit de 'geest van slavernij' zoals Paulus het noemt. Je bent als ouderling of diaken op predikant niet de slaaf van de gemeente. Je gaat niet op pad met de vrees, wat mén er van zal vinden. Nee, je gaat op pad in het pastoraat omdat namens Jezus, in Jezus' naam, hulp en aandacht gegeven moet worden aan je naaste.

Als diaken ben je niet de slaaf van de mensen, die kritiek op je zouden hebben, nee in de naam van onze Heer is het je taak om ervoor te zorgen, dat iedere gulden een gulden voor de armen is.

En als ouderling-kerkvoogd ben je niet de slaaf van je begroting of je bezittingen, maar je bent in de Naam van je Heer rentmeester over het stoffelijke waar een gemeente nu eenmaal niet zonder kan.

'Want gij hebt niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar gij hebt ontvangen de Geest van het zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader!'

Met andere woorden: Wij hebben in al ons kerkewerk een onuitputtelijke bron van hoop, met God als Vader en Moeder, met Jezus als de Heer van de liefde en met de Geest als de weg naar de toekomst. Dan hebben wij niets te vrezen, zegt Paulus.

Niets te vrezen. Dat zegt Paulus denk ik wel eens wat al te makkelijk. Dat vind ik wel wat al te idealistisch. Want er is veel, dat onze vrees en angst steeds weer wakker roept. In dit tijdelijke bestaan overkomt ons van alles, dat ons angst inboezemt. Omdat het koninkrijk nog niet doorgebroken is jaagt ziekte en dood ons nog regelmatig angst aan. En geweld en haat drijven de spot met onze hoop.

Dat wij niets te vrezen zouden hebben zou betekenen dat het lijden onze deur wel voorbijgaat. Maar wij weten wel beter. Toch blijft Paulus het zeggen: Wij hoeven niēte vrezen, want indien wij delen in het lijden van Christus, dan delen wij immers ook in zijn verheerlijking.

Je maakt mij niet wijs, dat Paulus zonder vrees zijn gelovige leven is doorgegaan. Waar hij op doelt dat is de vrees, die je kan overvallen als je geen toekomst meer ziet. Want, zegt Paulus, er is ook nog een toekomst die wij niet zien, en die toekomst is in goede handen. Daarom hebben wij wat dat betreft niets te vrezen.

Als ambtsdrager in de gemeente van Jezus kom je voor uitdagingen te staan, die te zwaar en te moeilijk lijken. Er wordt op je gelet, er wordt veel van je gevraagd. Maar wij hebben een ruggesteun in ons werk, die niet te bevatten is: De goede Geest van God. Niet te bevatten, maar een grote kracht in ons bestaan. Als kind van de Geest kun je uitdagingen aan, die menselijkerwijs niet te doen zijn. Zo ervaar ik ook zelf het ambt: Als een beschermende en voedende plaats, waardoor je veel kunt geven en veel zult ontvangen.

Gemeente, wij mogen een dankbaar hart hebben voor gemeenteleden die zich jarenlang hebben ingezet voor het kerkeraadswerk. En met uw liefde en aandacht kunnen ook de nieuwe ambtsdragers moedig hun taak vorm en inhoud geven. Met God als hun achterhoede, met Jezus als leidsman en met de Geest als bron van kracht.

Zo viēren we deze dag, met goede moed voor de toekomst. AMEN